Κρίσιμο τεστ η φετινή 25η Μαρτίου

Ποιες οι επιδιώξεις και ποιες οι προσδοκίες του πρωθυπουργού κ. Γ. Παπανδρέου από τη σύνοδο κορυφής των Βρυξελλών

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Ως το πλέον κρίσιμο «τεστ», στην προσπάθεια που καταβάλλει εδώ και τρεις μήνες η κυβέρνηση, προκειμένου η χώρα να διασφαλίσει ικανοποιητικούς όρους δανεισμού, προσεγγίζει ο πρωθυπουργός κ. Γ. Παπανδρέου τη σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ενωσης την επόμενη Πέμπτη και Παρασκευή.

Ομως, την αισιοδοξία που διακατείχε το Μέγαρο Μαξίμου τις προηγούμενες εβδομάδες, για τη διαμόρφωση και ανακοίνωση ενός πλήρους σχεδίου διάσωσης της ελληνικής οικονομίας έχει αντικαταστήσει ο έντονος σκεπτικισμός.

Πρώτον, με βάση τα μηνύματα που έχει εισπράξει από τις συνεχείς διαβουλεύσεις με ξένους ηγέτες, ο κ. Παπανδρέου φέρεται να έχει κατεβάσει δραματικά τον πήχυ των προσδοκιών για τα αποτελέσματα της συνόδου και πλέον εκτιμά πως εάν χορηγηθεί κάποιας μορφής βοήθεια στην Ελλάδα, τούτο δεν θα συμβεί άμεσα, δηλαδή στο επερχόμενο Συμβούλιο των ηγετών της Ε.Ε., αλλά περί τα τέλη του επόμενου μήνα, όταν η κυβέρνηση θα κληθεί να αναζητήσει στις διεθνείς αγορές πόρους προκειμένου να καλύψει τις δανειακές της ανάγκες.

Δεύτερον, από τις ίδιες συναντήσεις και τηλεφωνικές επικοινωνίες, στο Μέγαρο Μαξίμου σταδιακά ενισχύεται η άποψη ότι η Γερμανίδα καγκελάριος κ. Αγκελα Μέρκελ θα επιμείνει μέχρι τέλους στην αρνητική στάση της, «συμπαρασύροντας» τελικώς στην ίδια γραμμή και το Παρίσι, που έως τώρα ήταν σθεναρός υπέρμαχος της επίλυσης του «ελληνικού προβλήματος» εντός των κόλπων της Ευρωζώνης. Ως αποτέλεσμα, πλέον το Μέγαρο Μαξίμου θεωρεί ρεαλιστικό το ενδεχόμενο να υποχρεωθεί σε λύση δανεισμού που δεν θα εμπλέκει μόνο σε διμερή βάση ορισμένα κράτη - μέλη της Ε.Ε., αλλά θα φέρει ταυτόχρονα και τη σφραγίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Οχι άμεσα βοήθεια

Με βάση τα ανωτέρω, σύμφωνα με πληροφορίες από υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη και στενούς συνεργάτες του πρωθυπουργού, ο κ. Παπανδρέου δεν προσέρχεται στη σύνοδο κορυφής των Βρυξελλών με βασική προτεραιότητα να χορηγηθεί άμεσα βοήθεια προς την Ελλάδα, καθώς εκτιμά πως οι συνθήκες για μια τέτοια κίνηση δεν έχουν ωριμάσει. Επιδίωξή του είναι να δοθεί στο ανώτατο επίπεδο της Ε.Ε. ένα σαφές «σήμα» προς τις αγορές, πως όταν η Ελλάδα επιχειρήσει να δανειστεί, εάν οι όροι είναι «μη λογικοί» θα υπάρξει καταλυτική και αποτελεσματική ευρωπαϊκή παρέμβαση. Με άλλους λόγους, ο πρωθυπουργός θα επιδιώξει τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να μην επιδέχονται πολλαπλές ερμηνείες, με αποτέλεσμα να «ακυρωθούν» στην πράξη μερικά εικοσιτετράωρα αργότερα από αντιφατικές τοποθετήσεις κρατικών αξιωματούχων των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών ή κορυφαίων στελεχών της Ε.Ε., όπως συνέβη στον απόηχο της προηγούμενης συνόδου κορυφής και των συναντήσεων που είχε με τους κ. Μέρκελ και Νικολά Σαρκοζί.

Ενας πρόσθετος λόγος, για τον οποίο ο κ. Παπανδρέου θα αναχωρήσει στα μέσα της επόμενης εβδομάδας για τις Βρυξέλλες με μειωμένες προσδοκίες είναι ότι δεν έχει συμφωνηθεί στις τελικές του πτυχές το σχέδιο διάσωσης της ελληνικής οικονομίας. Καταλυτικό ρόλο στη συγκεκριμένη κατεύθυνση είναι σαφές ότι έχει διαδραματίσει η πεισματική άρνηση της κ. Μέρκελ για εμπλοκή της Γερμανίας στο εγχείρημα, με την επίκληση νομικών και συνταγματικών προβλημάτων. Στην Αθήνα, όσο οι ημέρες περνούν, κερδίζει έδαφος η άποψη ότι υπό τον φόβο του πολιτικού κόστους η Γερμανίδα καγκελάριος θα επιμείνει μέχρι τέλους στην αρνητική της στάση, δείχνοντας στην Ελλάδα τον δρόμο του διεθνούς νομισματικού άξονα. Μάλιστα, οι ίδιες πηγές προσθέτουν πως η κ. Μέρκελ θα ανάψει «κόκκινο» και στη χορήγηση βοήθειας και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες που θα ήταν πρόθυμες να δανείσουν το ελληνικό Δημόσιο με ευνοϊκότερους όρους από εκείνους που επιχειρούν να επιβάλουν οι αγορές. Σε μια τέτοια περίπτωση, κατά τις αναλύσεις που γίνονται στο Μέγαρο Μαξίμου, είναι πιθανόν να σημειωθεί μεταστροφή και του κ. Ν. Σαρκοζί που εμφανίζεται σθεναρός υπέρμαχος του ευρωπαϊκού σχεδίου διάσωσης της ελληνικής οικονομίας, καθώς τυχόν ανοικτή διαφωνία μεταξύ Βερολίνου και Παρισιού θα σηματοδοτούσε το τέλος του γαλλογερμανικού άξονα.

> *Η επίμονη αρνητική στάση της κ. Μέρκελ δεν αποκλείεται να «συμπαρασύρει» στην ίδια γραμμή και το Παρίσι.*

Πάντως, ορισμένοι, επιχειρώντας να ερμηνεύσουν τις τελευταίες της δηλώσεις, δεν αποκλείουν η κ. Μέρκελ να ακολουθεί μια σκληρή διαπραγματευτική τακτική και τελικώς να συναινέσει στον δανεισμό της Ελλάδας όταν η Αθήνα υποβάλει το σχετικό αίτημα, επιχειρηματολογώντας προς την γερμανική κοινή γνώμη ότι η στήριξη που θα παρασχεθεί δεν έχει ως στόχο τη διάσωση της Ελλάδος αλλά του ίδιου του ευρώ.

Για το ΔΝΤ

Σημειώνεται ότι πολλές συζητήσεις στους κόλπους της κυβέρνησης έχει προκαλέσει η συχνότητα και η ένταση με την οποία ο πρωθυπουργός αναφέρεται δημοσίως στην πιθανότητα η Ελλάδα να αναγκαστεί να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Συνεργάτες του κ. Παπανδρέου αφήνουν να εννοηθεί πως ο πρωθυπουργός το πράττει για διαπραγματευτικούς λόγους, σε μια προσπάθεια πίεσης της Ε.Ε. και κατά κύριο λόγο της κ. Μέρκελ, προκειμένου να διασφαλιστεί η εκπόνηση ευρωπαϊκού σχεδίου διάσωσης της ελληνικής οικονομίας. Ομως, στο παρασκήνιο εκφράζονται έντονες επιφυλάξεις για τη συγκεκριμένη τακτική. Βασικό επιχείρημα είναι ότι οι συνεχείς αναφορές στην προοπτική του ΔΝΤ «ερεθίζουν» περαιτέρω τις διεθνείς αγορές και τροφοδοτούν κλίμα εντονότατης ανασφάλειας στο εσωτερικό της χώρας με επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία.

Τα συγκεκριμένα μηνύματα έστω με καθυστέρηση φαίνεται πάντως ότι έφθασαν τελικώς στο Μέγαρο Μαξίμου, καθώς την περασμένη Πέμπτη σε διεθνή ΜΜΕ υπήρξαν αναφορές ότι ο κ. Παπανδρέου θα προσφύγει στον κ. Στρος-Καν και μάλιστα σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, δηλαδή το διάστημα μεταξύ 2 και 4 Απριλίου. Δεν είναι τυχαίο, ότι την ίδια ημέρα το απόγευμα, απευθυνόμενος στο υπουργικό συμβούλιο, χαρακτήρισε την προσφυγή της χώρας στο ΔΝΤ ως «έσχατη λύση»...

EPA/OLIVIER HOSLET

«Εσχατη λύση» χαρακτήρισε ο κ. Γ. Παπανδρέου την προσφυγή της χώρας στο ΔΝΤ, μετά τις επιφυλάξεις που εκφράσθηκαν και στους κόλπους της κυβέρνησης για τη συνεχή δημόσια αναφορά σ' αυτή την πιθανότητα.

Προς συνδυασμένη στήριξη από ΔΝΤ, Ευρωπαϊκή Ενωση

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ**

Ολοταχώς προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, συνοδεία της Ε.Ε., φαίνεται να οδεύει η Ελλάδα, καθώς η στάση της καγκελαρίου Μέρκελ απέτρεψε στο παρά πέντε την ανακοίνωση ενός έτοιμου στις λεπτομέρειές του ευρωπαϊκού σχεδίου διάσωσης. Ετσι, η προσφυγή στο ΔΝΤ που ξεκίνησε ως μπλόφα, για να κινητοποιήσει τα ανακλαστικά των εταίρων της Ευρωζώνης σε μια κατεύθυνση ευρωπαϊκής λύσης, εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς σε μια αυτοπαγίδευση της χώρας.

Στο παρασκήνιο η συνδυασμένη στήριξη Ε.Ε. - ΔΝΤ προετοιμάζεται, σύμφωνα μάλιστα με κάποιες πληροφορίες είναι πιθανό να εκδηλωθεί και πριν από το Πάσχα. Βρυξέλλες και Ουάσιγκτον δεν έχουν παρά να προσαρμόσουν στην περίπτωση της Ελλάδας το μοντέλο που χρησιμοποίησαν στην Ουγγαρία, τη Ρουμανία και τη Λεττονία.

> *Βρυξέλλες και Ουάσιγκτον δεν έχουν παρά να προσαρμόσουν στην περίπτωση της Ελλάδας το μοντέλο που χρησιμοποίησαν σε Ουγγαρία και Λεττονία.*

Η βοήθεια που μπορεί να δώσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στη χώρα μας, με βάση τις εισφορές της στον οργανισμό (950 εκατ. ευρώ) ανέρχεται σε 10 δισ. ευρώ περίπου. Το υπόλοιπο ποσό που απομένει να καθορισθεί, αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 10 - 15 δισ. ευρώ, μπορεί να καλυφθεί από έναν κουμπαρά που έχει δημιουργήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ονομάζεται balance-of-payments assistance facility (μηχανισμός βοήθειας για το ισοζύγιο πληρωμών). Πρόκειται για έναν μηχανισμό ο οποίος έχει δημιουργηθεί για τη στήριξη κρατών-μελών της Ε.Ε. που έχουν μεγάλο έλλειμμα στο εξωτερικό τους ισοζύγιο. Χρησιμοποιήθηκε για την Ουγγαρία, τη Ρουμανία και τη Λεττονία.

Τα διαθέσιμα κεφάλαια του balance-of-payments assistance facility ανέρχονται από τον Απρίλιο του 2009 σε 50 δισ. ευρώ. Το πρόβλημα είναι ότι ο συγκεκριμένος μηχανισμός απευθύνεται σε κράτη εντός Ε.Ε. αλλά εκτός Ευρωζώνης. Προκειμένου να ξεπεράσει τον σκόπελο, η Κομισιόν εκτιμά ότι μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 136 της Συνθήκης της Λισσαβώνας που προβλέπει ότι τα κράτη-μέλη του ευρώ μπορούν να πάρουν μέτρα και να επιβάλουν πολιτικές σε άλλους εταίρους όταν απειλείται η συνοχή της ΟΝΕ.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις και με βάση τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί το ΔΝΤ, το επιτόκιο δανεισμού προς την Ελλάδα θα διαμορφωθεί στο 3,75%. Το πακέτο μπορεί να φαίνεται δελεαστικό, καθώς το κόστος είναι χαμηλότερο από τα τρέχοντα επίπεδα δανεισμού της Ελλάδας, ωστόσο είναι βέβαιο ότι θα συνοδευθεί και από την απαίτηση για αλλαγές στην αγορά εργασίας και άλλες διαρθρωτικές αλλαγές, που συστήνει το ΔΝΤ, αλλά και η Ε.Ε., αλλά δεν είχαν έως τώρα τρόπο να τις επιβάλουν.

Στις Βρυξέλλες και τη Φρανκφούρτη (Κομισιόν και ΕΚΤ είναι αντίθετες σε οποιαδήποτε εμπλοκή του ΔΝΤ) υποστηρίζουν ότι εκτός της προφανούς απροθυμίας της Γερμανίας, στην κατάσταση που έχει διαμορφωθεί έχει συμβάλει με τη στάση της και η Ελλάδα, κυρίως με την απειλή για προσφυγή στο ΔΝΤ.

Εμπλοκή στο παρά πέντε

Πριν από τη συνεδρίαση του Eurogroup την περασμένη Δευτέρα, τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης είχαν φτάσει μια ανάσα από τη συμφωνία στήριξης της Ελλάδας. Είχε καθορισθεί ο μηχανισμός (διμερής δανεισμός από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης με συντονισμό από την Κομισιόν) καθώς και ο τρόπος διαμόρφωσης του κυμαινόμενου επιτοκίου (λίγο πάνω από 4,5% με τις σημερινές συνθήκες). Απέμενε ανοικτό το ποιος και υπό ποιες προϋποθέσεις θα αποφάσιζε την ενεργοποίηση του μηχανισμού. Εκεί εκδηλώθηκε η εμπλοκή. Η Γερμανία θέλει να ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός μόνο στην περίπτωση που η Ελλάδα δεν μπορέσει να δανειστεί από τις αγορές, θεωρώντας ότι μόνο έτσι θα μπορούσε η κ. Μέρκελ να πείσει τους εταίρους της στην κυβέρνηση και τη γερμανική κοινή γνώμη. Η Ελλάδα από την πλευρά της επέμενε στη θέση ότι μπορεί να αντλήσει κεφάλαια από τις αγορές, αλλά δεν θέλει να δανείζεται με το τρέχον υψηλό κόστος. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Παπακωνσταντίνου δήλωσε τουλάχιστον τρεις φορές εκείνο το βράδυ στους ομολόγους του ότι η μόνη εναλλακτική λύση είναι το ΔΝΤ.

Ωστόσο, αυτό φαίνεται πως είναι ένα επιχείρημα που προκαλεί εκνευρισμό σε όσους δεν επιθυμούν εμπλοκή του ΔΝΤ στις υποθέσεις της Ευρωζώνης (μεταξύ αυτών και ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών κ. Σόιμπλε), αλλά διευκολύνει αυτούς που θα προτιμούσαν να απαλλαγούν από το πολιτικό κόστος που θα έχει η διάσωση της Ελλάδας, όπως η κ. Μέρκελ.

Δάνεια από ΔΝΤ την περίοδο της πιστωτικής κρίσης

2008-2009

63,8	20	28,4	35,8
δισ. ευρώ το σύνολο των δανείων	χώρες που δάνεισε	δισ. ευρώ έχουν χορηγηθεί μέχρι σήμερα	δισ. ευρώ που απομένουν

ΝΤΟΜΙΝΙΚ ΣΤΡΟΣ-ΚΑΝ επικεφαλής του ΔΝΤ

> «Εμείς βρισκόμαστε εδώ για να βοηθήσουμε. Εστειλα επιτόπου μια αποστολή η οποία έδωσε τεχνικές συμβουλές έπειτα από αίτημα της ελληνικής κυβέρνησης. Και αν ζητηθεί να παρέμβουμε, θα το κάνουμε. Αλλά κατανοώ απολύτως τους Ευρωπαίους που θέλουν να προσπαθήσουν να επιλύσουν μεταξύ τους το πρόβλημα».

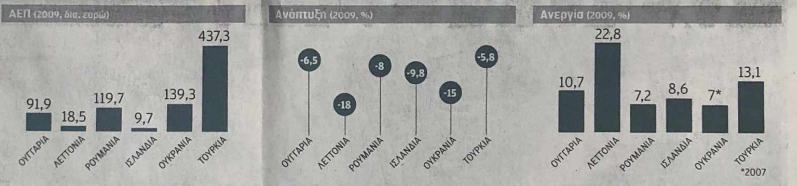

	Τα μέτρα που επιβλήθηκαν από το ΔΝΤ για τη χορήγηση οικονομικής βοήθειας	Υψος δανείου από ΔΝΤ (δισ. ευρώ)
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	•Απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων •Περικοπές δαπανών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης	12,5
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	•Αύξηση ΦΠΑ στο 21% από 5% •Μείωση δαπανών υγείας κατά 40% •Μείωση μισθών 20%	1,7
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	•Απολύσεις 137.000 δημοσίων υπαλλήλων •Περικοπές σε μισθούς, επιδόματα •Αύξηση φόρων •Αύξηση εισφορών 3,3%	13
ΙΣΛΑΝΔΙΑ	•Μείωση μισθών - συντάξεων •Απολύσεις •Αύξηση φόρων •Περικοπές κοινωνικών δαπανών	2,1
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	•Πάγωμα μισθών - συντάξεων •Μείωση δημοσίων υπαλλήλων	12,5
ΤΟΥΡΚΙΑ	•Μείωση μισθών 20% •Αύξηση επιτοκίων	20,4

ΠΗΓΕΣ: ΔΝΤ, Eurostat, ILO

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στον δρόμο που χάραξε η Ουγγαρία...

EPA/ATTILA KOVACS

Ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας, κ. Gordon Bajnai, με τον οποίο συναντήθηκε ο κ. Παπανδρέου, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη Βουδαπέστη.

Το «ευτυχές παράδειγμα» της βοήθειας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου προς την Ουγγαρία και, λίγο αργότερα, τη Λεττονία δείχνει τον δρόμο και για την Ελλάδα. Το ΔΝΤ εκλήθη προς ενίσχυση των δύο χωρών το φθινόπωρο του 2008, στην αιχμή της πιστωτικής κρίσης που κλόνισε την παγκόσμια οικονομία. Ειδικά η Ουγγαρία, ήταν η πρώτη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ενωσης που κατέφυγε στον διεθνή οργανισμό τον Οκτώβριο του 2008, λίγο μετά τη χρεοκοπία της Ισλανδίας. Και στις δύο περιπτώσεις, το δάνειο του ΔΝΤ συνδυάσθηκε με σημαντική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ενωση.

Στην περίπτωση της Ουγγαρίας, το συνολικό πακέτο οικονομικής βοήθειας που συμφωνήθηκε από το ΔΝΤ, την Ε.Ε. και την Παγκόσμια Τράπεζα ανήλθε στα 21 δισ. ευρώ, που επρόκειτο να διατεθούν σε δόσεις – και υπό προϋποθέσεις. Πρόσφατα, ωστόσο, η χώρα ανακοίνωσε ότι δεν χρειάζεται άλλη βοήθεια, έχοντας αντλήσει 8,34 δισ. ευρώ από τα 12,5 δισ. ευρώ που της διαθέτει το ΔΝΤ και 5,5 δισ. ευρώ από τα 6,5 δισ. της Ε.Ε. Σημαντική λεπτομέρεια: το πακέτο βοήθειας που προσέφερε το ΔΝΤ προς την Ουγγαρία ήταν δεκαπλάσιο από τη συνεισφορά της Ουγγαρίας στο Ταμείο.

> *Το συνολικό πακέτο οικονομικής ενίσχυσης περιελάμβανε δάνειο από το ΔΝΤ και σημαντική βοήθεια από την Ε.Ε.*

Εν μέσω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η βοήθεια προς την Ουγγαρία είχε στόχο κατ' αρχήν να σταθεροποιήσει το τραπεζικό σύστημα της χώρας. Παράλληλα, η καταβολή της διεθνούς βοήθειας του ΔΝΤ αλλά και της Ε.Ε. εξαρτήθηκε από την πρόοδο της δημοσιονομικής προσαρμογής και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε τομείς όπως το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και η ίδια η βιωσιμότητα της ανάπτυξης. Οι επιθεωρήσεις προόδου από αντιπροσωπείες τόσο του ΔΝΤ όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι τακτικές, και αναμένεται να ολοκληρωθούν με τη λήξη του προγράμματος, τον Νοέμβριο του 2010.

Στην περίπτωση της Λεττονίας, το πακέτο βοήθειας ήταν της τάξης των 7,5 δισ. ευρώ. Η χώρα έχει ήδη λάβει 1 δισ. ευρώ από τα 1,7 δισ. ευρώ της συμφωνίας της με το ΔΝΤ, ενώ τα υπόλοιπα προέρχονται από την Ε.Ε. και από γειτονικές χώρες.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΟΚΟ